

os factos iam deixando as suas cargas mortíferas enquanto avançávamos em marcha extenuante. Era impressionante observar aquele cartocel alucinante à nossa volta. Alucinante mas confortante. Contarei até um expressivo episódio: estávamos a ser atacados por alguns elementos terroristas. Isolados naquela imensa e impenetrável vegetação, era completamente impossível localizar os seus esconderijos. Já tínhamos um ferido e nem o poder de fogo desenvolvido da nossa

aquela área que se encontrava mesmo ao nosso lado. Aquilo mais parecia o Inferno. «Ela» estoiravam mesmo pertinho de nós.
«Como esta intervenção, houve outras em que os nossos pilotos se distinguiram pela sua audácia. No campo de aterragem do Ucuá, a Força Aérea Portuguesa assegurou sempre a evacuação dos feridos para Luanda por intermédio de um «Dornier» que permanentemente ali se encontrava».

Por entre a espessa vegetação que por vezes encobria traiçoeiros ataques, a progressão foi lenta, mas sempre rodeada das indispensáveis cautelas.

DADO PORTUGUÊS, PELA RAPIDEZ DA SUA ADAPTAÇÃO AO AMBIENTE, PELO DESEMPLENTIA QUE TEM MANIFESTADO NA LUTA, PELO TACTO E COMPREENSÃO QUE TEM NA RESOLUÇÃO DE DIFÍCIS E DESCONHECIDOS PROBLEMAS SOCIAIS, MUITO REQUER

דיין אמר: „עלילה שפלה!“ פרס טעו: „לא שמעתי דבר!“ בן-גוריון הצהיר: „לא היו דברים מעולם!“ אבל הקטע הזה מבטאן חיל-האוויר הכורטוגלי מוכיח:

עוֹדִים רֹצְחִים בַּאֲנֹלָה

ראש ממשלת פורטוגל, דאג לכך, בכל פינה בעיר בוצעו פלקטים צבועניים שקראו: „אנגולה היא פורטוגל!“ כל חלונות-הראווה בעיר הציגו בצד סחורות ממיטב הייצור של אירופה וארצות-הברית, סיסמות מלהיבות: „כל הפורטוגלים נותנים הכל בעד אנגולה!“ „זהו המלחמה על קיומנו!“ „אנגולה ופורטוגל אחת הם!“ „כבוד לאותם שהקריבו את נפשם על מזבח המולדת!“

כמעט על כל המכוניות בעיר, רובן ככולן מכוניות גרמניות חדשות, הודבקו תחיים מאירי-עיניים, שצינו כי בעל המכונית תרם תרומה עבור אמבולנסים לאנגולה. באבנייה זה ליברדאה (שדרות החרות) — השאנדאלוזה של ליסבון — ניצבו משאיות צבאיות, ועליהן מכוניות פולקסווגן חדשות. חיילים במדים מכרו מסכיב למשאיות תלושי הגרלה לאורחים. הוכה — יוכה במכונית. ההכנסה — קודש לקרבנות באנגולה.

המדרכות ניצבו מכוניות אחרות, שהלונותיהן הפכו לתערוכות. הוצגו שם תמונות זחעה — מעשי ידי „הטירוריסטים“ באנגולה. לצידן הופיעו תמונות נשיא המדינה (סמל האחדות הלאומית) ותמונות הפרופסור סאלואאר (ההיסטוריה תוכיח שהוא צודק!). ברחובות העיר נעדרת היופי, שרובה ככולה נבנתה לפני מאתיים שנה, אחרי שרעש אדמה החריב את כל ליסבון הישנה והיפה, טיילו חיילים במדיקרב, צבועים בצבעי הסחאה. בתחילת תחנות המשטרה והמשדדים הצבאיים ניצבו שוטרים וחיילים בחושי קסדות וחמושים בנשק, שהרחיקו את העוברים-ושבים למדרכה שבמול. הכל העיד עליך שמדינה נידחת זו, שלואל ההתעוררות הלאומית במושבותיה כמעט ונשכח קיומה, נמצאת במצב של מלחמה.

אבל לא היה כל סימן לכך, שבמלחמה אכזרית זו נוטלת ישראל איוה שהוא חלק, ולוא רק בעקיפין.

★ ★ ★

„סיים! סיים! עיווי!“

עירב לפני צאתי את פורטוגל יצאתי לראות את ליסבון האחרת — ליסבון של הפאדוס, שירייעים הפורטוגליים המפירסמים — ליסבון של מאכלי הים המפ רסמים בכל העולם, ליסבון של המוני העם האנאלפתיים והמרורים.

ליסבון זו שוכנת לא רחוק מליסבון של אורות-הניאון הנוצצים והרחובות רחבי-הידיים. אתה מטפס כמה מאות מטרים, במדרגות המובילות אל הגבעות של ליסבון, ואתה מוצא את עצמך בתוך עולם אחר. סימטאות צרות וחשוכות, שבקושי מספיקות למעבר אדם. בתי מרוח גדושי שיכורים, יצאניות בלות ומכוערות, והמונים-המונים של גברים, הניצבים בחבורות בפניות, והמעצרים את הלילה בשיחת-גברים.

בשעת חצות, באחת המסימטאות, נתקלתי בחבורת צעירים, שסובבה צנחן במדי הסחאה קרביים. הוא נשען על קיר בית מקולף, וכולם הביטו בו בהערצה ושתקה, שעה שהוא דיבר. קשה היה להבין מה שהם מדברים. הפורטוגלית אינה דומה בצלילה לשים שפה בעולם, מתוך אילי להולנדיה. אבל די היה לעמוד מהעד ולהאזין לטון הדברים, כדי להבין שאותו איש במדים מספר על מעשי-גבורה.

התקרבותי אל החבורה ושאלתי: „מאנגולה?“ „סיים! סיים!“ „כן! כן!“ ענו לי במקלה. הם פיגו לי מקום, והצנחן סקר אותי במבט בוחן של מלמעלה למטה. לפי לבושי הבין מיד שאני שייך למקום. הוא השתחך והביט בי במבט חשדני ועויין. בתנועות-ידיים ובבליל של שפות הצגתי את עצמי כישראלי-עשיתי בידי תנועות של

לא! אמר הפקיד הבכיר במשרד האינפורמציה של ממשלת פורטוגל, „לא ידוע לי דבר עליך שאנחנו משתמשים בנשק ישראלי!“ „לא!“ אמר סרן התותחנים הצעיר בצבא הפורטוגלי, שלעס בתיאבון את מנת סרטני הענק שלו בקהיקרב שבמרכז ליסבון, „לא שמעתי על נשק בשם עווי!“ „אתם מייצרים נשק?“ שאל בתמהון השוטר הצבאי, חבוש הקסדה הלבנה, שניצב בפתח אחד ממשרדי הצבא בעיר.

„לא, זה לא עוויים“ אמרתי אני, כשנהג המונית הליסבוני עצר את המרדסס בנין שלו ליד בסיס של חיל-האוויר מחוץ לעיר, שם נראו חיילים מתאמנים ושוטרים חמושי תתימלקעים.

חיפשתי את תתימלקע הישראלי בכל פינות ליסבון. אם אמנם נמצא נשק זה בידי הצבא הפורטוגלי באנגולה, משמע שהוא צריך להיות גם בליסבון. אבל אחרי חיפושים מייגעים, אחרי שעברתי על אלבומי התמונות מהקרבות באנגולה, הנמצאים במשרד האינפורמציה הממשלתי, ואחרי שעייתי בכל הרפורטגיות שהתפרסמו בעתונות המקומית על אנגולה, הגעתי למסקנה שמיסטר אלכסנדר פילדינג, סיפר האובורבר הלוונדי, שפירסם לפני מספר חודשים בעתונות את הידיעה כאילו רכשה פורטוגל תתימלקעים ישראליים מדגם עווי עבור צבאה — הפריח ברחו עתונאי.

לרגע האשמתי את עצמי על קטנות אמונתי בהצהרותיהם של שרים בישראל שטענו: „להדגם!“ ועל שלא שיעתי לעצתי על אותו עתונאי ישראלי, שחקר את הבעיה ביסודיות

מאת אלי תבור, ליסבון

במיטב המקורות, ואמר לי: „אין מה לחפש שם! אין עוויים באנגולה, ולא בפורטוגל!“ עמדתי לצאת את המדינה משוכנע כי אותם שטענו כי הימצאותם של עוויים בידי חיילים פורטוגליים באנגולה היא עובדה — ועתון זה ביניהם — טעו טעות מרה.

★ ★ ★

תמונות זועה ומפעי הפים

א לפי מידוין רחוק מאותה מושבה פורטוגלית באפריקה, אנגולה, בה משתוללת עתה מלחמת דמים אכזרית המסעירה את העולם — בליסבון הכירה — אפשר לחיש את המלחמה כאילו היא נערכת בפרברי העיר.

השבוע נערכו בחירות לפרלמנט הפורטוגלי, אילי הבחירות המזורות ביותר הנערכות בעולם. סביב בחירות אלה, התרחשו מאורעות פוליטיים מסעירים. כל מועמדי האיפוזיציה כינסו אסיפה, חמישה ימים לפני הבחירות, והודיעו על ביטול מועמדותם. המשטרה החשאית של המדינה הטילה פיקוח חמור על „האלמנטים העויינים למשטר“, אולם אלה כמעט ולא הורגשו ברחוב. רק פעם הורגש קיומם, כאשר חספו מטוס והשליכו מתוכו כרוזים מעל לליסבון, בתובעם מן האוכלוסיה להחרים את הבחירות.

בבתי-הקפה האפורים, המאוכלסים רק גברים, לא דיברו על הבחירות. שום פלקטים הקשורים בבחירות לא הודבקו ברחובות העיר. לא נערכו שום אסיפות הסברה ותעמולה. אבל המלחמה באנגולה הורגשה בכל מקום. מישטרו של הפרופסור אוליבירה סאלואאר,